

Νεοελληνική γλώσσα Β' Γυμνασίου

Ενότητα 1

ΘΥΜΑΜΑΙ ΟΤΙ

Παράγραφος

Μέρη παραγράφου: θεματική πρόταση, λεπτομέρειες, κατακλείδα

➤ πλαγιότιτλος

Τρόποι ανάπτυξης παραγράφου:

1. Ορισμός
2. Διαίρεση
3. Αιτιολόγηση
4. Αίτιο-αποτέλεσμα
5. Σύγκριση-αντίθεση
6. Παραδείγματα
7. Αναλογία
8. Συνδυασμός μεθόδων

Ενότητα 2

ΘΥΜΑΜΑΙ ΟΤΙ

α. εγκλίσεις: οριστική

υποτακτική

προστακτική

β. χρόνοι ρήματος:

ενεστώτας (τώρα)

παρακείμενος (έχω + ρήμα)

παρατατικός (παρελθόν συνέχεια)

αόριστος (παρελθόν, μια στιγμή)

υπερσυντέλικος (είχα + ρήμα)

μέλλοντας στιγμιαίος/συνοπτικός (θα + ρήμα μια στιγμή)

μέλλοντας εξακολουθητικός (θα + ρήμα διάρκειας)

μέλλοντας συντελεσμένος (θα + έχω + ρήμα)

γ. χρονική βαθμίδα:

παρόν (ενεστώτας, παρακείμενος)

παρελθόν (παρατατικός, αόριστος, υπερσυντέλικος)

μέλλον (στιγμιαίος, εξακολουθητικός, συντελεσμένος μέλλοντας)

δ. ποιόν ενεργείας:

μη συνοπτικοί (ενεστώτας, παρατατικός, εξακολουθητικός μέλλοντας)

συνοπτικοί (αόριστος, συνοπτικός/στιγμιαίος μέλλοντας)

συντελεσμένοι (παρακείμενος, υπερσυντέλικος, συντελεσμένος μέλλοντας)

ε. σύνθεση: διαδικασία δημιουργίας νέων λέξεων από δύο ή περισσότερες λέξεις: (παρατακτικά-προσδιοριστικά-κτητικά-αντικειμενικά)

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφέρετε τα παρακάτω ρήματα στον **παρατατικό** και στον **αόριστο**:

ρήμα	παρατατικός	αόριστος
ακολουθούμε	ακολουθούσαμε	ακολουθήσαμε
ξέρετε	ξέρατε	ξέρατε
προβάλλει	πρόβαλλε	πρόβαλε
φοβάμαι	φοβόμουν	φοβήθηκα
συκοφαντώ	συκοφαντούσα	συκοφάντησα
εκφράζω	εξέφραζα	εξέφρασα
κρατιέμαι	κρατιόμουν	κρατήθηκα
διακρίνομαι	διακρινόμουν	διακρίθηκα
βρίσκω	εύρισκα	βρήκα
βλέπω	έβλεπα	είδα
αποτελούν	αποτελούσαν	αποτέλεσαν
γνωρίζουμε	γνωρίζαμε	γνωρίσαμε
προσλαμβάνω	προσλάμβανα	προσέλαβα

2. Να μεταφέρετε τα παρακάτω ρήματα στον **παρακείμενο** και στον **εξακολουθητικό μέλλοντα**:

ρήμα	παρακείμενος	Εξακολουθητικός μέλλοντας
βγαίνω	Έχω βγει	Θα βγαίνω

φέρνω	Έχω φέρει	Θα φέρνω
χορεύουν	Έχουν χορέψει	Θα χορεύουν
ρωτούν	Έχουν ρωτήσει	Θα ρωτούν
βρίσκουμε	Έχουμε βρει	Θα βρίσκουμε
μελετούμε	Έχουμε μελετήσει	Θα μελετούμε

3. Σε ποια **έγκλιση** βρίσκονται τα ρήματα των προτάσεων;

α. Άντε πλύσου λίγο, χάλια δείχνεις. *προστακτική*

β. Η εργαζόμενη μητέρα ενισχύει οικονομικά την οικογένεια. *οριστική*

γ. Ο βιοπορισμός, πιθανόν να εξαντλεί τους ανθρώπους. *υποτακτική*

δ. Τώρα να συνεχίσω το δράμα; *υποτακτική*

ε. Σκέψου καλά πριν πράξεις. *προστακτική*

4. Να αναλύσετε τις **σύνθετες λέξεις** και να δηλώσετε το είδος τους:

Μαχαιροπέρουνο *μαχαίρι + πιρούνι, παρατακτικά*

Βορειοδυτικά *βόρεια + δυτικά, παρατακτικά*

Ξινόμηλο *ξινό + μήλο προσδιοριστικά*

Καστανομάλλης *καστανός + μαλλιά, κτητικά*

Κρεοπώλης *κρέας + πουλώ, αντικειμενικά*

Σκληρόκαρδος *σκληρός + καρδιά, κτητικά*

Ενότητα 3

ΘΥΜΑΜΑΙ ΟΤΙ

Φωνές:

α. **ενεργητική φωνή** → ρήματα που τελειώνουν σε -ω

β. **παθητική φωνή** → ρήματα που τελειώνουν σε -μαι

Συζυγίες:

α συζυγία → κατάληξη -ω π.χ. παίζω, → κατάληξη -ομαι π.χ. λέγομαι

β συζυγία → κατάληξη -ώ π.χ. χτυπώ, → κατάληξη -αμαι/ομαι π.χ. θυμάμαι/θυμούμαι ή -ιέμαι π.χ. αγαπιέμαι

α' συνθετικό: μπορεί να είναι ουσιαστικό, επίθετο, ρήμα, αριθμητικό, επίρρημα, πρόθεση, αντωνυμία

π.χ. δύο + όροφος → διώροφος

ένας + πλευρά → μονόπλευρος

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Σημειώστε δίπλα από κάθε ρήμα τη **συζυγία** στην οποία ανήκει:

δουλεύω: *α συζυγία*

ρωτώ: *β συζυγία*

γελιέμαι: *β συζυγία*

γνωρίζω: *α συζυγία*

πλένομαι: *α συζυγία*

κερνώ: *β συζυγία*

χτυπιέμαι: *β συζυγία*

συνομιλώ: *β συζυγία*

δανείζω: *α συζυγία*

2. Να δώσετε τον αντίστοιχο **τύπο των ρημάτων** της **ενεργητικής φωνής** στην **παθητική** και **αντίστροφα** (προσέξτε στον ίδιο χρόνο):

χτενίζεται: *χτενίζει*

πλήρωσαν: *πληρώθηκαν*

έχει καθαρίσει: *καθαρίστηκε*

τραυμάτισε: *τραυματίστηκε*

δανείζω: *δανείζομαι*

προσαρμόζουν: *προσαρμόζονται*

3. Να σχηματίσετε **σύνθετα** με τις λέξεις:

τέσσερα + πόδι: *τετράποδο*

πέντε + ορφανός: *πεντάρφανος*

δύο + όροφος: *διώροφος*

τέσσερα + φύλλο: *τετράφυλλο*

υπό + ήλιος: *υφήλιος*

τρια + ευτυχισμένος: *τρισευτυχισμένος*

4. Τι μέρος του λόγου είναι το α΄ συνθετικό;

μεγαθήριο: *επίθετο*

γήπεδο: *ουσιαστικό*

τρίφυλλο: *αριθμητικό*

μονομαχία: *αριθμητικό*

νυχτοπούλι: *ουσιαστικό*

ξωκκλήσι: *επίρρημα*

χερόμυλος: *ουσιαστικό*

μπαινοβγαίνω: *ρήμα*

πανωφόρι: *επίρρημα*

αντίθεση: *πρόθεση*

5. Χρησιμοποιώντας τις παρακάτω λέξεις ως α΄ συνθετικό να σχηματίσετε από μία σύνθετη λέξη:

δύο → *διθέσιο*

παιδί → *παιδότοπος*

ένας → *μονόχειρας, μοναδικός*

κατά → *καταφθάνω*

αυτό → *αυτοκίνητο*

άλλη → *αλλόθρησκος*

αγριο → *αγριογούρουνο*

αντί → *αντίθετος*

πολύς → *πολυάνθρωπος*